

Reykjavík, 29. júlí 2019

EFNI: Friðaðir steingervingar í Strandarfjöllum. Hætta á óafturkræfu raski. Rannsóknir.

Með gildistöku deiliskipulags Árneshrepps þann 14. júní 2019 og ákvörðun hreppsnefndar Árneshrepps 12. júní 2019 um framkvæmdaleyfi á svæði er skipulagið nær til, sem felast í 25 km vegarlagningu frá Hvalá, upp Strandarfjöll og að Neðra-Hvalárvatni, Vatnalautavatni og Eyvindarfjarðarvatni, gerðar um sex hektara athafnasvæðis skammt neðan ármóta Hvalár og Rjúkandi og efnistöku upp á 88.000 rúmmetra og útgefnu framkvæmdaleyfi 1. júlí 2019 hefur verið heimilið framkvæmd á tæpra 14 ferkílómetra svæði sem er órannsakað að því er lýtur að jarðfræði.

Í næstliðinni viku fundu heimamenn í Árneshreppi steingervinga í jarðögum á svæði þar sem umrætt deiliskipulag og framkvæmdaleyfi hafa heimilað framkvæmdir við vegagerð frá væntanlegu iðnaðarsvæði upp Strandarfjöll. Um er að ræða svokallaðar trjáholur. Við athugun fundust allnokkrar holur í einu jarðlagi. Svæðið allt er órannsakað að því er jarðminjar áhrærir og er ekki minnst á steingervingana í matsskýrslu leyfishafa, sem er Vesturverk ehf., í umhverfismati framkvæmdarinnar. Í umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands 12. ágúst 2016 um frummatsskýrslu er þess sérstaklega getið að svæðið virðist ekki hafa verið kannað m.t.t. jarðminja annarra en t.d. skv. 61. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013, ásýnd fossa, og spurt hvort gæði gagna sem leyfi eig að byggjast á séu yfirleitt nægileg að þessu leyti. Steingervingar eru skilgreindir í 22. tl. 5. gr. náttúruverndarlaga.

Samkvæmt 2. mgr. 60. gr. náttúruverndarlaga er óheimilt að nema brott eða losa steingervinga af fundarstað. Ákvæðið kom inn í 40. gr. eldri náttúruverndarlaga nr. 44/1999 með lagabreytingu 2007. Sagði í athugasemd að bætt sé við ákvæðið sérstakri vernd steingervinga, þ.e. að óheimilt verði að nema þá brott af fundarstað nema í þágu rannsókna en nám steingervinga sé óafturkræft og því sé mikilvægt að tryggja varðveislu þeirra. Segir svo að steingervingar hafi einnig mikið vínsinda- og fræðslugildi. Ekki má því raska steingervingum og slíkt rask er refsiverð háttsemi skv. 90. gr. náttúruverndarlaga. Ekkert kemur fram er bendir til að kunnugt hafi verið um steingervingana við umrætt umhverfismat og við framangreinda ákvarðanir um skipulag og framkvæmdir. Verði hins vegar af umræddri vegagerð, er ljóst að brot yrði framið gegn 2. mgr. 60. gr. náttúruverndarlaga, en ákvæðið er fortaklaust nema ráðherra hafi veitt undanþágu frá því í þágu jarðfræðirannsókna eða til töku sýna fyrir gestastofur og söfn, að undangengnum umsögnum frá Náttúrufræðistofnun Íslands og Umhverfisstofnun. Ekkert bendir til annars en að leyfishafi hyggi á umræddar framkvæmdir svo fljótt sem hann fær því við komið, þrátt fyrir að óafgreidd séu mál er varða annmarka á leyfisveitingunni hjá úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála. Nokkuð fyrirsjánlegt er að af því hlytist óafturkræft tjón á steingervingunum, sem eru nærrí upphafi fyrirhugaðrar vegarlagningar frá Hvalá og í eða við fyrirhugaða veglínu eins og hún hefur verið dregin upp á korti leyfishafans í umhverfismati hans.

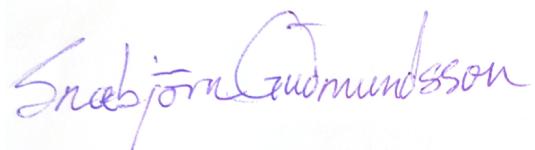
Í ljósi alls þessa, og með vísan til 8. og 9. gr. náttúruverndarlaga og hlutverks Náttúrufræðistofnunar Íslands skv. 11. gr. laganna, fara samtökum, sem starfa í almannapágu, uppfylla skilyrði 1. mgr. 91. gr. náttúruverndarlaga og voru stofnuð til að standa vörð um

Ófeigsfjarðarheiði, þess á leit við stofnunina að hún hlutist nú þegar til um rannsóknir á umræddum steingervingum á svæðinu sem um ræðir. Nokkrar ljósmyndir af umræddum steingervingum fylgja. Sjálfsagt er að gefa upp hnit af staðsetningu þeirra, en óskað er eftir að þau verði ekki gerð opinber áður en skrásetning steingervingana hefur farið fram, vegna hættu á röskun þeirra.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar ÓFEIGAR náttúruverndar

Sif Konráðsdóttir
stjórnaformaður
sif.konradsdottir@gmail.com

Snæbjörn Guðmundsson
stjórnarmaður
snabbi@gmail.com

